

HET LEERORKEST

Bij Het Leerorkest krijgen leerlingen uit groep 5 tot en met 8 muziekles, onder schooltijd, in groepjes, op een orkestinstrument van hun keuze (zoals viool, contrabas, harp, klarinet, slagwerk). Meerdere keren per jaar spelen zij samen met de klassen van andere scholen en vormen zij één groot symfonieorkest. Anno 2014 zijn er al dertig leerorkesten actief in Amsterdam. Er doen achttien basisscholen mee, in alle hoeken van de stad: Noord, Oost, Nieuw-West en Zuidoost. Meer dan 2.500 kinderen nemen eraan deel. Ook zijn er pilots in het voortgezet onderwijs.

"WANNEER KUNNEN WE NOU EINDELIJK EEN ÉCHT LIEDJE SPELEN? HET WILHELMUS OFZO?"

EEN DAG UIT HET LEVEN VAN...

EEN MUZIEKDOCENT BIJ HET LEERORKEST

Het is vrijdagochtend kwart voor acht, en ik zit in de tram naar Amsterdam Osdorp. Het is Leerorkest-dag. Ik probeer me te concentreren op een *Spits*, op mijn aantekeningen, op het uitzicht vanuit de tram. Maar ik blijf wat onrustig. Ik bereid me voor op vier uur lesgeven, mét mijn altviool, aan groepjes basisschoolleerlingen uit groep 5 tot en met 8. En dat betekent dat ik mijn meest onvoorspelbare uren van de week tegemoet ga.

AUTEUR: ROOS AL // PO 🎵

08.50 UUR:

ONTSCHULD EN ENTHOUSIASME

Negen leerlingen uit groep 5 komen druk en enthousiast het lokaal binnen. Nadat het schooljaar een aantal weken geleden is begonnen krijgen ze nu elke week voor één uur les van een nieuwe juf, op een instrument dat ze amper ooit hebben gezien. Ze hoeven niet aan een tafeltje te zitten, maar mogen met stoelen in een kring. De komende weken, wellicht maanden, zal ik tijdens elk onderdeel van de les bezig zijn voor mezelf in kaart te brengen wat welk kind kan: wat ik cognitief kan verwachten, hoever ze motorisch zijn, in hoeverre ze een beeld hebben van muziek en muziek maken op een instrument, in hoeverre ze geremd zijn in hun uitingen, welke muziekstijlen ze al kennen, hoe ver ze zijn in hun algemene ontwikkeling. Ik weet inmiddels uit ervaring dat de kennis, kunde en talenten van kinderen op deze leeftijd heel erg ver uiteenlopen.

09.55 UUR:

'DOE IK HET ZO GOED, JUF?!'

Groep 6 is aan de beurt. Deze leerlingen zijn al een jaar bezig, weten wat een altviool en het Leerorkest is, en zijn voorsnóg bijna overal voor te porren, mits ik het leuk breng. Voor ik een woord heb kunnen zeggen, hebben de eerste leerlingen de altvioolkisten opengemaakt,

stokken opgedraaid en maken nu ruzie om een stuk hars. Ik moet ze sommeren voor eventjes de instrumenten weer terug in de koffers te doen, omdat we een warming-up gaan doen, zónder instrumenten. 'Ah juf, wanneer gaan we altviool spelen?' 'Kijk, ik snap dit liedje al; mag ik het voordoen, ah, mag het?!' 'Zet ik zo mijn vingers goed neer?' 'Zo moet je toch de stok vastpakken, dit is toch goed?' Ze roepen het, uiteraard, door elkaar. Afgezien van een enkel kind dat altviool stom vindt, mij een stomme juf vindt, of gewoon slecht in zijn vel zit, is de sfeer in groep 6 er één van hard werken. We doen de warming-up met het zingen van een lied, bewegingen maken, tonen van elkaar overnemen en theateraal je stem gebruiken voor elkaar.

11.00 UUR:

BEWUST EN KRITISCH

Lekker doen. En de juf bedenkt wel hoe. Daar kom ik niet meer mee weg in groep 7. Ze willen niet alleen maar spelletjes doen, strijken met de strijkstok, vingers neerzetten en door elkaar praten, maar ook weten wat ze waarom van mij moeten leren en welk repertoire ik met ze van plan ben door te nemen. Spelletjes zijn in toenemende mate kinderachtig of stom. Dus verzin ik uitdagender spelletjes en oefeningen en zing ik liedjes in het Engels en soms Frans. De kinderen uit groep 7 zijn kritisch en verzuchten af en toe: 'Juf, ik kan er niets van.' Ik zeg ze dat ze het goed doen, en dat is ook zo. Hoeveel jaar heb ik niet dagelijks staan krassen op mijn zolderkamer als kind, en toen duurde het ook nogal voordat het klonk. Ik houd mijn leerlingen voor dat het knap is dat ze na twee jaar wekelijkse lessen begeleidingen van liedjes kunnen spelen, rudimentair noten kunnen lezen, ingewikkelde ritmes door elkaar kunnen klappen en spelen. Op de vraag 'Wanneer kunnen we nou eindelijk een écht liedje spelen? Het Wilhelmus ofzo?' zeg ik dat het met oefenen en blijven proberen écht gaat lukken. Vóór het einde van het jaar.

13.10 UUR:

WAT HEBBEN WE GELEERD?

Het laatste uur is voor groep 8. Het begint

net na de lunch, op vrijdagmiddag. Sommige leerlingen zijn drukker dan anders, sommigen moet ik juist echt even 'wakker maken'. Groep 8 krijgt van mij de prikkelendste warming-up die ik kan bedenken. De leerlingen zijn in de zomer tussen groep 7 en 8 soms echte pubers geworden: ze zijn mondig, willen op een volwassen manier aangesproken worden, en over altviool en de altvioolles zijn ze reuze kritisch. Dit betekent dat ik niet meer in mijn eentje thuis een lesplan voor het komende trimester uitstippel, maar hen hier actief bij betrek. Samen bedenken we wat ze gaan leren, welke liedjes ze gaan spelen, welke spelletjes leuk zijn en wanneer welke leerling een spreekbeurt houdt over een aan altviool gerelateerd onderwerp.

In groep 8 kan ik goed zien dat muziek leren spelen op een instrument zo veel verschillende facetten in een kind aanspreekt. Sommige leerlingen genieten van het feit dat ze nu echt liedjes kunnen spelen en willen er almaar meer. Anderen proberen steeds een mooier geluid uit de altviool te halen. Weer anderen hebben bijzonder veel plezier in het cognitieve deel van de muzikles, het leren lezen (en soms schrijven!) van het notenschrift. En sommige kinderen genieten vooral van muziek, van de luisterlessen die ik soms met ze doe, en van de andere instrumenten in de orkestrepitities en uitvoeringen. Bij de einduitvoering in het voorjaar en de aansluitende diploma-uitreiking van het leerorkest aan groep 8 genieten alle leerlingen van het 'op het podium zitten', om al deze uiteenlopende redenen. Voor sommigen is de diploma-uitreiking een afsluiting van een leerzame periode. Anderen gaan nu de weg zoeken naar de muziekschool of een privédocent en een eigen instrument. ❖

NIEUWSGIERIG GEWORDEN?

> Zie www.leedorkest.nl.